

การศึกษาเรื่องความรู้เรื่องโรคความดันโลหิตสูงและการดูแลตนเอง
ของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงในเขตกรุงเทพมหานคร

นางสาว สุนันทา ภูเกลียวะ

003864

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2524

A STUDY OF HYPERTENSION KNOWLEDGE AND SELF CARE PRACTICE
IN HYPERTENSIVE PATIENTS, BANGKOK METROPOLIS

Miss Sunanta Puklia

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Nursing Education

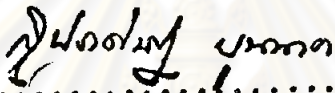
Graduate School

Chulalongkorn University

1981

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาเรื่องความรู้เรื่องโรคความดันโลหิตสูงและการดูแลตนเอง
ของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงในเขตกรุงเทพมหานคร
โดย นางสาว สุนันทา ภูเกลียะ
ภาควิชา พยาบาลศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประนอม โอทกานนท์

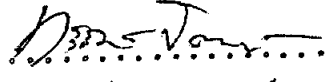
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประคิษฐ์ บุณนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพรัตน์ ฉลาพิบูลย์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประนอม โอทกานนท์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาเรื่องความรู้ เรื่องโรคความดันโลหิตสูงและการดูแลตนเอง
 ของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงในเขตกรุงเทพมหานคร
 ชื่อผู้ศึกษา นางสาว สุนันทา ภูเกลี้ยง
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประนอม โอทกานนท์
 ภาควิชา พยาบาลศึกษา สาขาการบริหารการพยาบาล
 ปีการศึกษา 2523

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความรู้ เรื่องโรคความดันโลหิตสูงและการปฏิบัติตน เพื่อดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง จากโรงพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 10 แห่ง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ ซึ่งมาตรวจตามนัดที่แผนกผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยที่รับไว้ภายใน แผนกอายุรกรรมของโรงพยาบาล จำนวนทั้งสิ้น 100 คน คัดเลือกตัวอย่างประชากรโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งพวกหรือชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยได้นำไปหาความตรงตามเนื้อหาและความเชื่อมั่น ไคค่าความเชื่อมั่น 0.82 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่ามัธยิม เลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที ทดสอบค่าเอฟ และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ศูนย์วิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงพบมากที่สุดเป็นผู้ป่วยชายที่มีอายุเกิน 60 ปีขึ้นไป และพบในผู้ป่วยหญิงที่มีอายุ 40-49 ปี
2. ความรู้เรื่องโรคความดันโลหิตสูงและการปฏิบัติตนเพื่อดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกลุ่มที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือผู้ป่วยกลุ่มที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษามีค่าเฉลี่ยของความรู้เรื่อง

โรคความดันโลหิตสูงและการปฏิบัติตนเพื่อดูแลตนเองสูงกว่าผู้ป่วยกลุ่มที่มีการศึกษาระดับ
ประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความรู้เรื่องโรคความดันโลหิตสูงและการปฏิบัติตนเพื่อดูแลตนเองของผู้ป่วย
โรคความดันโลหิตสูงกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01 คือผู้ป่วยกลุ่มที่มีรายได้ในครอบครัวต่อเดือนระดับ 6,001 บาทขึ้นไป
มีค่าเฉลี่ยของความรู้เรื่องโรคความดันโลหิตสูงและการปฏิบัติตนเพื่อดูแลตนเองสูงกว่าผู้ป่วย
กลุ่มที่มีรายได้ในครอบครัวระดับ 2,001 - 4,000 บาท และสูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้ระดับ
ต่ำกว่า 2,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ

4. ความรู้เรื่องโรคความดันโลหิตสูงและการปฏิบัติตนเพื่อดูแลตนเองของผู้ป่วย
โรคความดันโลหิตสูงกลุ่มที่มีระยะเวลาที่เป็นโรคต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัย-
สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ความรู้เรื่องโรคความดันโลหิตสูงและการปฏิบัติตนเพื่อดูแลตนเองของผู้ป่วย
โรคความดันโลหิตสูง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

6. ความรู้เรื่องโรคความดันโลหิตสูงและการปฏิบัติตนเพื่อดูแลตนเองของผู้ป่วย
โรคความดันโลหิตสูง มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title A Study of Hypertension Knowledge and Self-Care
Practice in Hypertensive Patients, Bangkok
Metropolis
Name Miss Sunanta Puklia
Thesis Advisor Assistant Professor Pranorm Othaganont
Department Nursing Education
Academic Year 1980

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the hypertension knowledge and self-care practice in hypertensive patients. The sample was selected by a stratified random sampling method from 10 hospitals in Bangkok Metropolis. The instrument for collecting data was developed by the researcher. The instrument was also carried out for content validity and reliability. The reliability of this instrument was 0.82. The data were analyzed by percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test, F-test and Pearson's product moment correlation coefficient method. The major findings are as follow.

1. The hypertensive patients was found most in male age over 60 years old and in female age between 40-49 years old.

2. There was a statistically significant difference in hypertension knowledge and self-care practice of the hypertensive patients with differences in the educational level at the .01 level. This study also indicated that the hypertensive patients

with secondary school education had better score than did elementary school education and was significant at the .05 level.

3. There was a statistically significant difference in hypertension knowledge and self-care practice of the hypertensive patients with differences in the family incomes at the .01 level. This study also indicated that the hypertensive patients with family incomes over 6,001 baht had better score than did family incomes between 2,001-4,000 baht and below 2,000 baht and was significant at the .01 and .05 level respectively.

4. There was no statistically significant difference in hypertension knowledge and self-care practice of the hypertensive patients with differences in the duration of hypertension at the .05 level.

5. There was a statistically significant difference in hypertension knowledge and self-care practice of the hypertensive patients at the .001 level.

6. There was a positive relationship between hypertension knowledge and self-care practice of the hypertensive patients and was significant at the .001 level.

ศูนย์วิจัยทางการแพทย์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประนอม โธทกานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาการทำวิจัยที่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นตลอดจนแก้ไขสิ่งบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง อาจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ ได้กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล และผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 ท่าน จากสถาบันต่าง ๆ ได้กรุณาแนะนำ แก้ไขแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ทุกระดับของโรงพยาบาล ตลอดจนผู้ป่วยทุกท่านในโรงพยาบาล ทั้ง 10 แห่ง ที่ได้กรุณาอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และตอบแบบสัมภาษณ์ รวมทั้งขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่ได้มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สุนันทา ภูเกิดยะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
รายการตารางประกอบ	ฉ
	
บทที่ 1	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	10
ปัญหาของการวิจัย	10
สมมติฐานของการวิจัย	11
ขอบเขตของการวิจัย	12
ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย	12
ความจำกัดของการวิจัย	13
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	13
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	14
2. วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
3. วิธีดำเนินการวิจัย	56
ศึกษาความรู้เรื่องโรคความดันโลหิตสูง	56
สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	56
หาความตรงตามเนื้อหา	58
หาความเชื่อมั่น	59

การเก็บรวบรวมข้อมูล	59
การวิเคราะห์ข้อมูล	61
เสนอผลการวิจัยในรูปแบบตารางและการอภิปรายผล	66
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
5. สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ	97
สรุปผลการวิจัย	98
การอภิปรายผล	102
ขอเสนอแนะ	111
บรรณานุกรม	114
ภาคผนวก	120
ภาคผนวก ก.	121
ภาคผนวก ข.	131
ประวัติผู้เขียน	142

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงจำแนกตามเพศและอายุ	69
2	ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงจำแนกตามเพศและสถานภาพสมรส	70
3	ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงจำแนกตามเพศและอาชีพ	71
4	ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงจำแนกตามเพศและระดับการศึกษา	72
5	ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงจำแนกตามเพศและฐานะของเศรษฐกิจ	73
6	ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงจำแนกตามเพศและระยะเวลาที่เป็นโรคความดัน โลหิตสูง	74
7	จำนวนผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่เคยมีบุคคลในครอบครัวเป็นโรคความดัน โลหิตสูง	75
8	ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงจำแนกตามการได้รับการสอนและคำแนะนำเรื่อง โรคความดันโลหิตสูง	76
9	ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงจำแนกตามบุคคลที่ให้คำแนะนำ	77
10	ค่าเฉลี่ยของความรู้เรื่องโรคความดันโลหิตสูงและการปฏิบัติตนเพื่อดูแล ตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงจำแนกตามระดับการศึกษา	78
11	ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างค่าเฉลี่ยของความรู้เรื่องโรคความดัน โลหิตสูงของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกลุ่มระดับการศึกษาต่างกัน	79
12	ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของความรู้เรื่องโรคความดันโลหิตสูง ที่ละคู่ตามระดับการศึกษาด้วยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe' Method) ..	80
13	ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติตนเพื่อดูแล ตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกลุ่มระดับการศึกษาต่างกัน	81
14	ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติตนเพื่อดูแลตนเองของ ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่ละคู่ตามระดับการศึกษาของเชฟเฟ้ (Scheffe' Method)	82

ตารางที่

หน้า

15	ค่าเฉลี่ยของความรู้เรื่องโรคความดันโลหิตสูงและการปฏิบัติตนเพื่อดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงจำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ ...	83
16	ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างค่าเฉลี่ยของความรู้เรื่องโรคความดันโลหิตสูงของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน.	84
17	ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของความรู้เรื่องโรคความดันโลหิตสูงของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่ละคู่ตามฐานะทางเศรษฐกิจควยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe' Method).....	85
18	ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติตนเพื่อดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน..	86
19	ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติตนเพื่อดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่ละคู่ตามฐานะทางเศรษฐกิจควยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe' Method)	87
20	ค่าเฉลี่ยของความรู้เรื่องโรคความดันโลหิตสูงและการปฏิบัติตนเพื่อดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงจำแนกตามระยะเวลาที่เป็นโรค...	88
21	ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างค่าเฉลี่ยของความรู้เรื่องโรคความดันโลหิตสูงของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกลุ่มที่มีระยะเวลาที่เป็นโรคต่างกัน	89
22	ผลวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติตนเพื่อดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกลุ่มที่มีระยะเวลาที่เป็นโรคต่างกัน.	90
23	ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของความรู้เรื่องโรคความดันโลหิตสูงและการปฏิบัติตนเพื่อดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง	91
24	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องโรคความดันโลหิตสูงและการปฏิบัติตนเพื่อดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง	94